

çocukluk çağı, ergenlik çağı ve genç yetişkin kanserinden sağ kalanlara

Hızla gelişmekte olan COVID-19 ile ilgili tıbbi literatür IGHG ve Cochrane Childhood Cancer tarafından yakinen takip edilmektedir. Yeni bilgilere ulaşıldıkça bu rehber güncellenecektir. Güncellemeleri www.ighg.org adresinden takip edebilirsiniz.

Amaç

Bu beyanın amacı çocukluk çağı, ergenlik çağı ve genç yetişkin kanserinden sağ kalanlara Korona Virus Hastalığı (COVID-19) ile ilgili enfeksiyon riski ve önleyici tedbirler hakkında tavsiyelerde bulunmaktır. Bu tavsiyeler için çocukluk çağı, ergenlik çağı ve genç yetişkin (ÇEGY) kanserinden sağ kalanlar “25 yaşından önce kanser teşhisi konmuş ve primer kanser tedavisi en az bir yıl önce tamamlanmış herhangi yaştaki kişiler” olarak tanımlanmıştır.

Bilinenler

COVID-19'un ÇEGY kanserinden sağ kalanlar üzerindeki etkileri konusunda henüz az şey bilinmesine rağmen, belirli sağlık sorunları olan sağ kalanlarda COVID-19'un ciddi seyretme riski daha yüksek olduğuna dair bulgular var. Bu risk faktörleri bu rehberde açıklanacaktır. Rehberde sağlanan bilgiler büyük ölçüde ulusal sağlık hizmetlerinin ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün genel popülasyondaki COVID-19 ile ilgili sağladığı tıbbi bilgilere dayanmaktadır.

Tavsiye 1

Kimler

Genel popülasyondaki COVID-19 bilgilerine dayanarak, aşağıda belirtilmiş sağlık sorunları olan kanserden sağ kalanlarda (özellikle sorun sayısı birden fazla ise) ağır seyirli COVID-19 riski daha yüksek olabilir.

daha fazla risk altındadır?

Bu komorbid durumlar dışında ileri yaştaki, özellikle 60 yaş ve üstündeki kişilerde hastalığın daha ağır seyrettiği gözlemlenmiştir. Bunun nedeni ise listede belirtilmiş kronik sağlık sorunlarının yaşlı kişilerde daha sık görülmesidir. Bağışıklık sistemini zayıflatan hastalık veya ilaç kullanımı genel olarak enfeksiyon riskini artırdığı için, bu kişilerde de ağır seyirli COVID-19 riski daha yüksek olabilir.

Ulusal sağlık hizmetleri ve DSÖ tarafından sıklıkla rapor edilen, ağır seyirli COVID-19 riskini artıran sağlık sorunları ¹	ÇEGY kanserinden sağ kalanların ağır seyirli COVID-19 riskini artırabilecek kanser tedavisine bağlı bazı sağlık sorunları
Kalp hastalıkları; bunlar arasında: <ul style="list-style-type: none">• İlaç kullanımı gerektiren kalp yetmezliği• Miyokard enfarktüsü (kalp krizi) geçirmiş olmak	Kalp hastalıkları; bunlar arasında: <ul style="list-style-type: none">• Antrasiklin sonrası kardiomyopati (kalp kası bozukluğu)• Göğüs bölgesine radyoterapi sonrası koroner arter hastalığı
Kronik akciğer hastalıkları; bunlar arasında: <ul style="list-style-type: none">• Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH)• Ağır astım• Kronik nefes darlığı, nefes almada zorlanma veya oksijen tedavisi gerektiren herhangi bir akciğer hastalığı	Kronik akciğer hastalıkları; bunlar arasında: <ul style="list-style-type: none">• Bleomisin veya göğüs bölgesine radyoterapi sonrası akciğer fibrozu• Kemik iliği nakli sonrası kronik akciğer hastalıkları
Diyabet	Abdomen(karın) ya da pankreasa radyoterapi sonrası diyabet
Bağışıklık sisteminin fonksiyonunu etkileyen sağlık sorunları veya ilaç kullanımı; bunlar arasında: <ul style="list-style-type: none">• Antikanser tedavisi• Organ nakli• Bağışıklık sistemiyle ilgili hastalıklar	Bağışıklık sisteminin fonksiyonunu etkileyen sağlık sorunları veya ilaç kullanımı, bunlar arasında: <ul style="list-style-type: none">• Yetişkin yaşlarda yeni veya tekrarlayan kanser için devam eden tedavi• Kansere veya kanserden dolayı organ zedelenmesine bağlı organ nakli• Kronik Graft-versus-Host hastalığı

¹ Ulusal sağlık hizmetleri ve DSÖ tarafından daha az sıklıkta rapor edilen, ağır seyirli COVID-19 riskini artıran sağlık sorunları/faktörler: böbrek hastalıkları, hipertansiyon, karaciğer hastalıkları, obezite, hamile olmak, kan hastalıkları, nörolojik bozukluklar, aspleni, hipospleni, yüksek vücut kitle indeksi, erkek cinsiyeti, ACE inhibitör kullanımı ve İbuprofen kullanımı. IGHG ve Cochrane Childhood Cancer bu sağlık sorunları/faktörler hakkındaki tıbbi literatürü takip edecek ve yeni bilgiler elde edildikçe tavsiyelerde düzenleme yapacaktır. Aspleni ve hipospleni olan kanserden sağ kalanlar için daha yüksek sekonder bakteriyel enfeksiyon riski göz önünde bulundurulmalıdır.

Tavsiye 2

Sağ kalanlar hangi önlemleri almalıdırlar?

ÇEGY kanserinden sağ kalanlar ulusal veya yerel yetkililer tarafından tavsiye edilen sosyal mesafe, sıkça el yıkama vb. tavsiyelere uymalıdırlar.

Tavsiye 3

Yüksek risk

altında olan sağ kalanlar

hangi ekstra önlemleri almalıdırlar?

Ağır seyirli COVID-19 riski altında olan sağ kalanlar tarafından yapılması gerekenler:

- Ulusal veya yerel yetkililer tarafından tavsiye edilen sosyal mesafe, sıkça el yıkama vb. tavsiyelere uyun.
- Sağ kalanların küçük bir kısmı için sosyal izolasyonu sürdürmek gerekebilir. Doktorunuz veya ulusal/yerel makamlar tarafından verilen tavsiyelere uyun.
- Kamusal alanlarda çalışıyorsanız (hem kendiniz hem ev halkı için) uzaktan çalışma faaliyetlerine katılma talebinde bulunun.
- Kamusal alanlarda çalışan veya ziyaret eden ev halkını COVID-19'a maruz kalmaktan ve bulaşmasından kaçınmak konusunda teşvik edin.
- Semptomları olan veya COVID-19 teşhisi konan ev halkı ile temas halinde olmamaya özen gösterin.
 - Hasta olan ev halkını evde izole edin ya da mümkünse başka bir mekanda kalmalarını sağlayın.
 - İzolasyon ya da mekan değiştirme imkanı yoksa, hasta olan ev halkı maske takmalıdır.
 - Dezenfektanlarla sert yüzeyleri temizleme ve el yıkama sıklığını artırın.
 - Her kullanımdan sonra ortak tuvalet ve banyo yüzeylerini temizleyin.

Tavsiye 4

Yüksek risk altında olan sağ kalanlar hastalandıklarında ne yapmalıdırlar?

Ağır seyirli COVID-19 riski altında olan sağ kalanlar tarafından yapılması gerekenler:

- COVID-19 belirtilerine uyan şikayetleriniz olursa derhal tıbbi yardım alın.
- Ağır seyirli COVID-19 riskini artıracak kanser geçmişiniz ve diğer sağlık sorunlarınız hakkında sağlık hizmeti sunanlarını bilgilendirin.
- Belirtileriniz artarsa (ateş, nefes darlığı, nefes almada zorlanma, konfüzyon vb.) ve değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorsanız doktorunuzu ya da acil servisi arayıp talimat alın.

Tavsiye 5

COVID-19 pandemisinin

diğer etkileri nelerdir?

Sağ kalanlar, ebeveynleri ve kardeşleri:

- Pandeminin sebep olduğu değişiklikler ve belirsizlikler stres, kaygı ve diğer duygusal etkilerin artmasına sebep olabileceğini unutmayın.
- Ulusal/yerel sağlık kuruluşları tarafından tavsiye edilen stratejileri takip edin (<https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/destek-hat-bilgileri.html>).
- Sıkıntı, kaygı ya da başka duygusal bir problem ile başa çıkabilmek için yardıma ihtiyaç duyduğunuzda bulunduğunuz bölgenin ruh sağlığı hizmetlerine başvurun.

IGHG: International Late Effects of Childhood Cancer Guideline Harmonization Group (www.ighg.org)

IGHG COVID-19 çalışma grubu: Başkan : Leontien Kremer, Melissa Hudson. Ana grup: Saro Armenian, Rod Skinner, Matt Ehrhardt, Claudia Kuehni, Renée Mulder, Elvira van Dalen, Helena van der Pal. Koordinatörler: Lisanne Verbruggen, Yuehan Wang. Üyeler: Edit Bardi, Claire Berger, Elio Castagnola, Adam Glaser, Gabrielle Haeusler, Jaap den Hartogh, Riccardo Haupt, Lars Hjorth, Miho Kato, Tomáš Kepák, Thorsten Langer, Miho Maeda, Monica Muraca, Paul Nathan, Vesna Pavasovic, Satomi Sato, Lillian Sung, Wim Tissing, Anne Uyttebroeck, Andreas Groll, Judith Gebauer, Katie Devine, Katja Baust, Gisela Michel, Fiona Schulte, Jordan Gilleland.

Daha fazla bilgi için iletişime geçiniz: L.C.M.Kremer@prinsesmaximacentrum.nl & Melissa.hudson@stjude.org

Genel popülasyon için ciddi seyirli COVID-19 risk faktörlerinin özeti, 15 ulusal sağlık servisi ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından bildirilmiştir:

n=16 İleri yaş (GER, AUT, WHO, CZ, US, CH, CAN, BE, UK, NL, IT, FR, SE, AUS, China, JP)
n=14 Diyabet (UK, CH, WHO, IT, FR, CZ, AUT, AUS, BE, US, NL, JP, GER, SE)
n=14 Kalp hastalıkları (UK, NL, CZ, AUT, BE, US, CH, GER, AUS, WHO, JP, SE, IT, FR)
n=14 Akciğer hastalıkları (UK, US, NL, BE, CH, IT, CZ, GER, AUS, WHO, AUT, SE, FR, JP)
n=13 Aktif kanser tedavisi (UK, NL, CH, WHO, GER, AUT, AUS, IT, FR, BE, JP, CZ, SE)
n=11 Bağışıklık sistemi hastalıkları veya organ nakli (UK, SE, US, NL, CH, GER, AUT, FR, JP, BE, AUS)

n=10 Böbrek hastalıkları (UK, AUT, SE, NL, BE, IT, FR, US, CZ, JP)
n=9 Yüksek tansiyon (CH, WHO, IT, JP, CZ, GER, AUT, SE, FR)
n=8 Karaciğer hastalıkları (UK, GER, AUT, SE, US, IT, FR, NL)
n=6 Hamile kadınlar (UK, US, WHO, AUS, SE, FR)
n=6 Kilolu olmak (UK, US, FR, IT, CZ, NL)
n=4 Hematolojik (kan) hastalıkları (UK, US, NL, BE)
n=3 Kronik nörolojik hastalıklar (UK, IT, JP)
n=3 Dalak problemleri (UK, SE, NL)
n=3 Sigara kullanma (GER, US, JP)
n=1 Erkek cinsiyeti (IT)

AUS= Avustralya, AUT=Avusturya, BE=Belçika, CAN=Kanada, CZ=Çekya, FR=Fransa, GER= Almanya, China=Çin, CH=İsviçre, IT=İtalya, JP=Japonya, NL=Hollanda, SE=İsveç, UK=Birleşik Krallık, US=Amerika Birleşik Devletleri